

اثربخشی یادگیری سیار بر مهارت های خواندن و نوشتاری زبان فارسی پایه اول ابتدایی

سیما خیراله پور^۱، دکتر فاطمه جعفرخانی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی یادگیری سیار بر مهارت های خواندن و نوشتاری زبان فارسی پایه اول ابتدایی است. روش پژوهش از نوع شبه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش شامل دانش آموزان کلاس اول دبستان مدرسه غیرانتفاعی دیانت قشم و نمونه گیری با روش تصادفی سیستماتیک ساده ۳۰ نفر انتخاب شدند. برنامه آموزشی مداخله اثربخشی یادگیری سیار در ۱۰ جلسه (یک فصل) برای گروه آزمایش انجام گرفت. برای گردآوری اطلاعات از دو پرسشنامه استاندارد مهارت های خواندن کرمی نوری و مرادی (۱۳۸۴) و پرسشنامه استاندارد مهارت های نوشتاری راغب (۱۳۸۴) استفاده شد. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی آزمون لون، کولموگروف اسمیرنوف، تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که بین مهارت های خواندن و نوشتاری دانش آموزان کلاس اول قبل و بعد از مداخله تفاوت آماری معناداری وجود دارد ($p < 0.001$). میزان مهارت های خواندن و نوشتاری در میان افراد آموزش دیده با روش یادگیری سیار، بیشتر از روش سنتی است. بر این اساس استفاده کردن از یادگیری سیار برای مهارت های خواندن و نوشتاری زبان فارسی در مدارس از اهمیت و ضرورت برخوردار است.

کلیدواژه ها: یادگیری سیار، مهارت خواندن، مهارت نوشتاری، زبان فارسی.

^۱ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد، تکنولوژی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

s.kheirollahpour@yahoo.com

^۲ استادیار، تکنولوژی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران ایران

fatemehjafarkhani@gmail.com

بیان مساله

هدف اصلی نظام تعلیم و تربیت، انسان‌سازی است و مهم‌ترین رسالت این نهاد برنامه‌ریزی برای آموزش و یادگیری است. آموزش ابزاری است که به انتقال دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش و به طور کلی انتقال دستاوردهای بشر از نسلی به نسل دیگر است (کارنین، سیلبرت، کامن و تراو ریا، ۲۰۰۹). که با تربیت انسان‌های متفکر، خلاق و نوآور به تولید و توسعه دانش بشری می‌افزاید. موفقیت آموزشی به کسب مهارت‌های تحصیلی در مدرسه گفته می‌شود (خزائی و همکاران، ۱۳۹۰). عملکرد و موفقیت تحصیلی دانش آموزان به عوامل گوناگونی نظیر روش تدریس معلم، محتوای کتاب درسی، مهارت‌های خواندن و نوشتاری ربط دارد (حق‌شناس و یوسف پور، ۱۳۹۳). فهم خواندن و نوشتن مطالب درسی در مدرسه به عنوان یکی از پیش نیازها و رفتارهای لازم برای پیشرفت تحصیلی از اهمیت زیادی برخوردار است (کرمی، نوری، ۱۳۸۵). و مربیان با توجه آموزش‌ها و کسب شده این مهارت‌ها را به دانش آموزان انتقال می‌دهند (کوله، مکولین و آلن، ۲۰۱۰). مهارت خواندن به توانایی آزمودنی در سرعت صحیح خوانی کلمات معنی‌دار، درک و فهم مطالب و تجزیه و تحلیل کلمات می‌باشد. که از طریق، املا و انشاء میزان نتیجه بخش بودن آن را ارزیابی می‌کنند.

خواندن و نوشتن از جمله مهم‌ترین ابزار برای درک فهم محیط پیرامون خود است. فرد می‌تواند از طریق مطالب دیگران آنها را (بخواند و نقد کند و فکر کند، بنویسد) و این کار را در مدت زمان کوتاهی فرا می‌گیرد (گانه به نقل از نجفی زند، ۱۳۸۵). شعاری نژاد (۱۳۸۵) معتقد است که یکی از اهداف آموزش و پرورش این است که دانش آموزان به خواندن و نوشتن و حساب کردن توانمند شوند. زیرا خواندن و نوشتن جز مهارت‌های اصلی در فهم و یادگیری می‌باشند. مشکلات خواندن و نوشتن برای دانش آموزان بیش مانع پیشرفت تحصیلی می‌شود. زیرا خوب نخواندن و ننوشتن راه دست یابی به دامنه گسترده‌ی از اطلاعات و داده‌ها بسته می‌شود. که در نتیجه عدم موفقیت فراگیران در یادگیری خواندن و نوشتن آنها از دیگر موارد و برنامه‌های درسی باز می‌دارد (یعقوبی، ۱۳۸۳). هم‌چنین کودکانی که نسبت به خواندن و نوشتن دید منفی دارند، نسبت به مسائل تحصیل بی‌علاقگی نشان می‌دهند (هالان و همکاران، ۲۰۰۳ به نقل از علیزاده و همکاران، ۱۳۹۰). در مقایسه با سایر اختلالات یادگیری، اختلال یادگیری در خواندن و نوشتن درصد بالاتری به خود اختصاص دارد. لیون^۳ (۱۹۸۵) و کرک^۴ (۱۹۷۵) معتقدند که ۸۰ درصد از کودکان دچار اختلال یادگیری در خواندن و نوشتن مشکل دارند (کاپلان و سادوک، ۱۹۹۴ به نقل از پور افکاری، ۱۳۸۵). در بسیاری از پژوهش‌ها مشکلات اختلال در خواندن و نوشتن دانش آموزان را به خاطر ضایعات مغزی و عصبی و عوامل محیطی می‌دانند. یا استفاده نکردن از

¹ - Carnine, Silbert, Kame'enui, & Tarver.

² - Koole, McQuilkin, & Ally.

³ - Lyon

⁴ - Kirk

مهارت‌های شناختی و فراشناختی آموزشی در بین دانش آموزان نقل می‌کنند. (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۹). اما یافته‌های پژوهشی جدید نشان می‌دهد که بیش از همه اختلال نوشتاری و خواندی دانش آموزان در عدم تمرین و تکرار و ضعف مریبان آموزشی است (کوله، مکولین و آلن، ۲۰۱۰). از این رو نیاز است که روش‌های آموزشی جدید توسط مریبان آموزش ببینند و بر کیفیت روند نوشتن و خواندن دانش آموزان کمک کند. یکی از این روش‌های آموزشی یادگیری سیار است. استفاده کردن از فناوری‌های سیار در امر آموزش و پرورش یک نوع خلاقیت آموزشی است که باعث تحرک و موفقیت در حوزه‌ی آموزشی می‌شود. بسیاری از نظام‌های آموزشی در کشورهای دنیا نظیر فنلاند، دانمارک، ژاپن، سنگاپور و کره جنوبی و ..... به سمت نظام‌های آموزشی الکترونیکی محور، آموزش از راه دور علاقه‌مند هستند. که یادگیری خواندنی و نوشتاری فراگیران از طریق ابزار سیار صورت پذیرد (برون، ۲۰۰۳). فراگیران آموزشی با کنجکاو در استفاده از فناوری‌های سیار سعی در خواندن و نوشتن تشویق می‌شوند. هم‌چنین فناوری‌های سیار، چون تبلت و موبایل این فرصت را برای آنها فراهم می‌کنند که بتوانند برای فرستادن متن و پیام از نوشتن استفاده کنند.

مهارت خواندن به میزان توجه و دقت خواننده به دریافت سطحی از درک مطلب و خواندن انتقادی تقسیم می‌شود. مهارت نوشتن که جز پیچیده‌ترین و دشوار مهارت زبانی و با حد رمزگذاری ساده یعنی رونویسی شروع می‌شود. فراگیران آموزشی بدون هیچ‌گونه محدودیت زمانی و مکانی از طریق شبکه‌های بی‌سیم، بدون نیاز به حضور در کلاس درس آموزش‌های خواندنی، نوشتاری را فرا می‌گیرند (گوگیو و همکاران، ۲۰۰۴). پیشرفت‌های فناوری در حوزه‌ی آموزشی باعث شده که مدل‌های جدید از آموزش کشف شود و بر میزان دانش، نگرش و مهارت‌های خواندن و نوشتاری بیفزاید (برزگر و همکاران، ۱۳۹۱). در یادگیری سیار ابزارهای الکترونیکی نظیر رایانه، رایانه دستی، موبایل و ... جایگزین معلم می‌شوند و فراگیران فرصت این را پیدا می‌کنند که مواد آموزشی ارائه‌شده در تمام وقت و هرچند باری که نیاز دارند استفاده کنند (امان زاده و نعمان اف، ۱۳۹۴: ۵۸). و امر یادگیری را آسان‌تر، در زمان کوتاه و دقیق‌تر آموزش دهد. و فرصتی را به وجود می‌آورد که یادگیرنده محتوا را از طریق روش‌های گوناگون با توجه به علایق و سلیقه خود انتخاب کند و بیشترین استفاده از محتوای به دست آمده را به کار گیرند و میزان یادداری و دوام و پایداری محتوا بیشتر است (گاندر و همکاران، ۲۰۰۸). ابزارهای هم چون تبلت، تلفن همراه به دلیل محبوبیتی و قابلیت‌های گوناگون نظیر عکس، متن، فیلم‌برداری، سرویس پیام‌دهی، اینترنت، مکان‌یابی و بسیار از نرم‌افزارهای آموزشی، کتاب‌های الکترونیکی و ... که در درون خود دارد باعث می‌شود که دسترسی به انواع اطلاعات نسبت به روش‌های سنتی که تنها محدود به کتاب فیزیکی و حضوری بود بیشتر است (منصوری و همکاران، ۱۳۸۹) مطالعات انجام شده در این زمینه نشان می‌دهد که یادگیری و آموزش از راه دور از طریق تلفن همراه بر یادگیرندگان تأثیر مثبتی در خواندن و نوشتن دارد (پاپ زن و سلیمانی، ۱۳۸۹). یافته‌های پژوهش مایر و داپرا (۲۰۱۲) نشان می‌دهد که استفاده کردن از کامپیوتر و تبلت باعث می‌شود که نشانه‌های اجتماعی در یک پیام بر پردازش یادگیری عمیق ذهن تأثیر مثبتی بگذارد و در نتیجه یادگیری را معنی‌دارتر

1 - Brown

2 - Georgiev, Georgieva, & Smrikarov.

3 - Guenther., Winkler., Ilgner., & Herczeg

4 - Mayer and DaPra

می‌کند. یافته‌های دویتی (۲۰۱۰) نشان می‌دهد که یادگیری به وسیله تلفن همراه در هر زمان و هر جایی که دانش آموزان استفاده می‌کنند رضایت بیشتری دارند. و دانش آموزان نسبت به یادگیری خواندن و نوشتاری مبتنی بر تلفن همراه استقبال بیشتری دارند که از این فناوری استفاده کنند. بلوک (۲۰۱۴) معتقد است که استفاده از فناوری‌های آموزشی سیار سبب شده است که دسترسی به مطالب خواندن و نوشتن راحت‌تر شود. یافته‌های اسپرودر و ادسوپ (۲۰۱۵) نشان می‌دهد که پیشرفت در فناوری اطلاعات در استفاده در یادگیری آموزشی باعث تسهیل در امر یادگیری می‌شود. یافته‌های رائو، گان و ون (۲۰۰۸) نشان می‌دهد که آموزش از طریق تلفن همراه سبب تعامل بیشتر بین دانش‌آموز و فراگیران آموزشی می‌شود و با ایجاد فشار و سبب بالا رفتن انگیزه در عملکرد تحصیلی بهتر می‌شود. اکرمی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان پیاده‌سازی سیستم‌های آموزشی هوشمند در بستر یادگیری سیار نشان دادند که پیاده‌سازی سیستم‌های آموزشی هوشمند در بستر یادگیری سیار اثرات مثبتی بر آموزش دارد. علیخانی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میزان یادگیری در بین دانش‌آموزانی که از یادگیری سیار استفاده می‌کنند بیشتر از روش‌های سنتی است. در نتیجه محتوای آموزشی از کیفیت و کمیت بیشتری برخوردارتر است. یافته‌های حق‌شناس و یوسف پور (۱۳۹۳) نشان می‌دهد که از طریق دستگاه‌های سیار، مثل لب تاپ، دستگاه‌های قابل حمل، زمینه را برای برقراری تبادل ارتباط اینترنت بی‌سیم فراهم می‌کند. زیرا که یادگیرندگان یاد می‌گیرند که با استفاده از دستگاه‌های سیار درس بخوانند و مانند حضور در یک محیط واقعی کلاس را فرا می‌گیرند و در واقع فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی نیز تقویت می‌شود. خزائی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان نقش فناوری ارتباطات سیار در آموزش و یادگیری واژگان زبان انگلیسی به این نتیجه رسیدند که فناوری ارتباطات سیار بر عملکرد نوشتاری دانش‌آموزان در یادگیری واژگان زبان انگلیسی می‌افزاید. زیان ادبیات فارسی به عنوان پایه فارسی نیاز دارد که فراگیران آن از پایه‌های آموزشی نحوه نوشتاری و خواندن آن را با کیفیت بالا یاد بگیرند. به طوری که هرگونه ضعف و ناکارآمدی در آموزش زبان فارسی در پایه ابتدایی باعث می‌شود که سست شدن پایه‌های زبان فارسی می‌شود. از سوی با توجه به رشد فناوری و روش نوین آموزشی استفاده از فناوری‌ها می‌توان نحوه آموزش زیان فارسی به جایی استفاده از روش‌های سنتی از روش‌های جدید استفاده کرد. که بر مهارت اندوزی، خلاقیت ذهنی و حس کنجکاوی را در بین فراگیران افزایش می‌دهد. بر این اساس در این پژوهش تلاش بر این است تا به مقایسه اثربخشی یادگیری سیار بر مهارت‌های خواندن و نوشتاری دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در درس زبان فارسی پایه اول ابتدایی را تبیین کند. در واقع این پژوهش به دنبال پاسخ دادن به این سؤال است که آیا آموزش به شیوه‌ی یادگیری سیار بر مهارت‌های خواندن و نوشتاری دانش‌آموزان درس ادبیات فارسی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی تأثیر دارد.

---

1 - Dewitte

2 - Bullock

3 - Schroeder & Adesope

4 - Rau, Gao, Wu

روش پژوهش

این پژوهش از نظر روش شناسی از نوع شبه آزمایشی که با استفاده از طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل است. جامعه آماری این پژوهش شامل کل دانش‌آموزان کلاس اول دبستان مدرسه غیرانتفاعی دیانت قشم که تعداد آنها برابر با ۲۲۳ نفر است. که از بین دانش‌آموزان ۳۰ نفر تعیین شدند به صورت روش نمونه‌گیری سیستماتیک ساده انتخاب شدند. یک گروه به عنوان گروه آزمایش (که تدریس از طریق تلفن همراه) و یک گروه که به عنوان گروه کنترل (روش سنتی) انتخاب شدند. تعداد افراد نمونه در گروه کنترل ۱۵ نفر و در گروه آزمایش ۱۵ نفر بودند. پس‌از آن پژوهشگر مداخلات اثربخشی یادگیری سیار ۱۰ جلسه درس زبان فارسی در (یک‌فصل) بر روی گروه آزمایش اجرا کرد. برنامه اجرا به این صورت بود که دانش‌موزان گروه آزمایش محتوا درسی از طریق تلفن همراه به والدین آنها ارسال می‌شود و به انجام تکلیف و یادگیری می‌پردازند (از جمله این برنامه تکالیف درسی (مشق)، گوش دادن به صدای معلم، محتوای آموزشی فرا کتاب درسی، آموزش‌های مشابه درس که به صورت فایل عکس و PDF) به تلفن‌های همراه والدین دانش‌آموزان ارسال می‌شدند. قبل از اجرا برنامه پرسشنامه مهارت‌های خواندن و نوشتاری را دانش‌آموزان پر کردند و مشخص گردید که هر دو گروه در سطح یکسانی از مهارت‌های خواندن و نوشتاری می‌باشند. پس از پایان آموزش پس‌آزمون مهارت‌های خواندن و نوشتاری از دو گروه (آزمایش و به شیوه یادگیری سیار و گروه کنترل به شیوه سنتی) به عمل آمد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه مهارت‌های خواندن

پرسشنامه مهارت‌های خواندن توسط کرمی نوری و مرادی (۱۳۸۴) برای دانش‌آموزان یک‌زبان (فارسی) و دوزبان (تبریزی و سنندجی) ساخته شد. این پرسشنامه شامل ۱۰ خرده‌آزمون است که هدف آنها بررسی میزان توانایی خواندن دانش‌آموزان در دوره دبستان و مشکلات خواندن و نارساخوانی است. خرده‌آزمون آن عبارت از: (۱) خواندن واژه‌ها، (۲) خواندن واژه‌های بدون معنی، (۳) درک واژه‌ها (۴) زنجیره واژه‌ها (۵) درک متن، (۶) قافیه، (۷) نامیدن تصاویر، (۸) حذف آواها، (۹) نشانه حروف و (۱۰) نشانه واژه‌ها) است. که نوری و مرادی (۱۳۸۴) ضریب پایایی کل پرسشنامه ۰/۸۲ گزارش کردند. حسینی و همکاران (۱۳۹۵) آلفای کرونباخ برای کل آزمون‌های ۰/۹۸، و خرد آزمون‌های آن به ترتیب، خواندن واژه‌ها ۰/۹۵، خواندن واژه‌های بدون معنی ۰/۷۳، درک واژه‌ها ۰/۷۴، زنجیره واژه‌ها ۰/۸۱، درک متن ۰/۶۷، قافیه ۰/۹۵،

نامیدن تصاویر ۰/۹۷، حذف آواها ۰/۶۵، نشانه حروف ۰/۷۸ و نشانه واژه‌ها ۰/۹۷ گزارش کردند. و در این پژوهش ضریب پایایی کل برابر با ۰/۷۶ به دست آمده است.

پرسشنامه مهارت‌های نوشتاری

پرسشنامه مهارت‌های نوشتاری توسط راغب (۱۳۸۴) ساخت و هنجاریابی شده است. که به دو صورت گروهی و انفرادی قابل اجرا است. آزمون شامل دو بخش اول املا خرده آزمون‌های (۱- نوشتن کلمه، ۲- نوشتن جمله، ۳- نوشتن اسم تصویر و ۴- نوشتن اسم تصویر در جمله ناقص) دوم بخش بیان نوشتاری خرده آزمون‌های (۵- نوشتن یک جمله برای یک تصویر و ۶- نوشتن یک جمله برای دو تصویر) را تشکیل می‌دهند. راغب (۱۳۸۴) ضریب پایایی که با استفاده از روش همسانی درونی به ترتیب برای خرده آزمون‌های اول تا ششم ۰/۹۴، ۰/۹۳، ۰/۸۸، ۰/۶۸، ۰/۶۰ و ۰/۶۹ گزارش کردند. علی زاده و همکاران (۱۳۸۶) ضریب پایایی پرسشنامه را ۹۶ ارزیابی کردند. در این پژوهش ضریب پایایی کل برابر ۰/۷۳ به دست آمده است.

بعد از پایان مداخلات آموزشی و جمع‌آوری داده‌های آماری، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد. داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شدند. که از آزمون‌های آماری لون و تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد.

یافته‌ها

در این پژوهش از دو فرضیه مورد بررسی قرار گرفت. که به مقایسه مهارت‌های خواندن و نوشتاری در بین دو گروه مورد آموزش به روش سنتی و یادگیری سیار می‌پردازد. بر اساس نتایج به دست آمده از جدول ۱ بررسی شاخص‌های توصیفی متغیرهای مهارت‌های خواندن و نوشتاری به تفکیک گروه‌های مطالعه شده در پیش‌آزمون و پس‌آزمون، مقادیر میانگین مهارت‌های خواندن (۹۳/۰۰) و مهارت‌های نوشتاری (۹۳/۴۰) در گروه آزمایش در پس‌آزمون بیشتر از پیش‌آزمون بود (جدول شماره ۱).

جدول ۱. شاخص های توصیفی مهارت های خواندن و نوشتاری در دو گروه کنترل و آزمایش قبل و پس از مداخله

ابعاد	پیش آزمون				پس آزمون				سازه
	سنتی	سیار	سنتی	سیار	سنتی	سیار	سنتی	سیار	
مهارت های خواندن	۶۳/۵۳	۸/۱۰	۶۱/۳۳	۱۰/۵۵	۶۳/۸۶	۱۰/۳۹	۹۳/۰۰	۸/۸۸	انحراف میانگین معیار
خواندن واژه ها	۶/۶۶	۱/۹۸	۶/۱۳	۱/۶۴	۶/۵۳	۲/۱۹	۹/۴۰	۱/۱۲	انحراف میانگین معیار
خواندن واژه های بدون معنی	۶/۰۰	۱/۴۱	۶/۶۰۰	۲/۰۶	۶/۸۰	۱/۸۹	۹/۶۶	۲/۰۲	انحراف میانگین معیار
درک واژه ها	۶/۲۶	۱/۷۵	۵/۸۶	۱/۵۹	۵/۹۳	۱/۲۷	۹/۲۶	۱/۹۰	انحراف میانگین معیار
زنجیره واژه ها	۶/۸۰	۱/۸۹	۵/۸۰	۱/۶۵	۶/۲۶	۱/۶۶	۸/۲۰	۲/۰۷	انحراف میانگین معیار
درک متن	۶/۵۳	۲/۱۳	۶/۶۰	۱/۵۹	۷/۱۳	۲/۴۴	۸/۹۳	۱/۷۵	انحراف میانگین معیار
قافیه	۶/۵۳	۲/۱۳	۵/۸۰	۱/۵۲	۵/۶۰	۱/۷۶	۹/۱۳	۱/۰۶	انحراف میانگین معیار
نامیدن تصاویر	۵/۸۶	۰/۹۹	۵/۸۶	۱/۵۹	۶/۰۰	۱/۹۶	۹/۶۰	۲/۱۶	انحراف میانگین معیار
حذف آواها	۵/۰۶	۰/۸۸	۵/۶۰	۱/۳۵	۵/۲۰	۱/۶۱	۹/۷۳	۱/۶۲	انحراف میانگین معیار
نشانه حروف	۷/۲۰	۲/۰۷	۶/۳۳	۲/۱۹	۷/۲۰	۱/۹۷	۹/۴۰	۱/۱۲	انحراف میانگین معیار
نشانه واژه ها	۶/۶۰	۱/۵۹	۶/۷۳	۲/۹۸	۷/۲۰	۱/۵۶	۹/۶۶	۲/۰۲	انحراف میانگین معیار
مهارت های نوشتاری	۶۶/۸۶	۹/۵۴	۶۴/۲۰	۱۳/۳۸	۶۸/۴۰	۱۱/۱۳	۹۳/۴۰	۱۱/۲۶	انحراف میانگین معیار
املا	۳۲/۲۶	۵/۲۰	۳۰/۷۳	۴/۸۱	۳۰/۶۰	۵/۴۶	۴۱/۶۰	۵/۱۹	انحراف میانگین معیار
بیان نوشتاری	۳۴/۶۰	۴/۵۶	۳۳/۴۶	۱۳/۲۹	۳۷/۸۰	۶/۳۱	۵۱/۸۰	۴۴,۷	انحراف میانگین معیار

در ادامه با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره به بررسی مفروضات فرضیه های پژوهشی می پردازیم.

هم چنین برای بررسی عادی بودن توزیع نرمال متغیرهای مهارت های خواندن و مهارت های نوشتاری از آزمون کولموگروف اسمیرونف استفاده شده است. نتایج نشان می دهد که تمام متغیرهای بررسی شده توزیع نرمال دارد ($p > 0.05$). هم چنین نتایج آزمون لون نشان داد، واریانس مهارت های خواندن ($F=0.598, df1=3, df2=619, p=0$) و مهارت های نوشتاری بین گروه ها همگن است ($F=0.222, df1=3, df2=619, p=0$) و فروض ما همسانی خطای واریانس بین دو گروه تأیید می شود.

جدول ۲. آزمون لوین برای بررسی همسانی خطای واریانس

متغیرها	F	درجه آزادی	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
مهارت‌های خواندن	۰/۵۹۸	۳	۵۶	۰/۶۱۹
مهارت‌های نوشتاری	۰/۲۲۲	۳	۵۶	۰/۸۸۱

برای بررسی اثر مداخله‌ای اثربخشی یادگیری سیار بر مهارت‌های خواندن و نوشتاری زبان فارسی دانش آموزان پایه اول از تحلیل کوواریانس استفاده شد است که بر اساس نتایج به دست آمده بین مهارت‌های خواندن و نوشتن در دو گروه اختلاف معنی‌داری وجود دارد. مقدار مجذورات اتای به دست آمده برای مهارت‌های خواندن ($\text{Eta} = ۰/۰/۶۶۸$) و مهارت‌های خواندن نوشتاری ($\text{Eta} = ۰/۵۳۲$) که نشان از ۶۶ درصد از تغییرات مهارت‌های خواندن و ۵۳ درصد از مهارت‌های نوشتاری آزمودنی‌های شرکت‌کننده در گروه آزمایش را می‌توان به اثربخشی یادگیری سیار بر مهارت‌های خواندن و نوشتاری زبان فارسی پایه اول ابتدایی دانست. (جدول شماره ۳ و ۴).

جدول ۳. تحلیل کوواریانس مهارت‌های خواندن در گروه‌های آزمایش و کنترل در بین دانش آموزان

متغیر	منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F مقدار	سطح معناداری	مجذورات
مهارت‌های خواندن	گروه	۱۰۲۴۱/۹۳۳	۳	۳۴۱۳/۹۸۷	۳۷/۵۱۰	۰/۰۰۰	۰/۶۶۸
	خطا	۵۰۹۶/۸۰۰	۵۶	۹۱/۰۱۴			
	کل	۳۱۲۹۹۰/۰۰۰	۶۰				
خواندن واژه‌ها	گروه	۱۰۰/۵۸۳	۳	۳۳/۵۲۸	۱۰/۵۲۴	۰/۰۰۰	۰/۳۶۱
	خطا	۱۷۸/۴۰۰	۵۶	۳/۱۸۶			
	کل	۳۳۷۵/۰۰۰	۶۰				
خواندن واژه‌های بدون معنی	گروه	۱۲۰/۴۰۰	۳	۴۰/۱۳۳	۱۱/۵۰۶	۰/۰۰۰	۰/۳۸۱
	خطا	۱۹۵/۳۳۳	۵۶	۳/۴۸۸			
	کل	۳۴۸۴/۰۰۰	۶۰				
درک واژه‌ها	گروه	۱۱۹/۸۰۰	۳	۳۹/۹۳۳	۱۴/۶۶۱	۰/۰۰۰	۰/۴۴۰
	خطا	۱۵۲/۵۳۳	۵۶	۲/۷۲۴			
	کل	۳۰۷۴/۰۰۰	۶۰				
گروه	۴۸/۶۰۰	۳	۱۶/۲۰۰	۴/۸۲۲	۰/۰۰۵	۰/۲۰۵	

			۳/۳۶۰	۵۶	۱۸۸/۱۳۳	خطا	زننجیره واژه‌ها
				۶۰	۲۹۸۴/۰۰۰	کل	
۰/۲۰۰	۰/۰۰۶	۴/۶۷۵	۱۸/۸۶۷	۳	۵۵/۶۰۰	گروه	درک متن
			۴/۰۳۶	۵۶	۲۲۶/۰۰۰	خطا	
				۶۰	۳۴۸۰/۰۰۰	کل	
۰/۴۳۴	۰/۰۰۰	۱۴/۳۲۰	۳۹/۷۵۶	۳	۱۱۹/۲۶۷	گروه	قافیه
			۲/۷۴۶	۵۶	۱۵۵/۴۶۷	خطا	
				۶۰	۳۰۲۲/۰۰۰	کل	
۰/۴۷۵	۰/۰۰۰	۱۶/۹۲۲	۵۱/۰۸۹	۳	۱۵۳/۲۶۷	گروه	نامیدن تصاویر
			۳/۰۱۹	۵۶	۱۶۹/۰۶۷	خطا	
				۶۰	۳۱۲۴/۰۰۰	کل	
۰/۶۷۱	۰/۰۰۰	۳۸/۱۴۹	۷۴/۸۴۴	۳	۲۲۴/۵۳۳	گروه	حذف آواها
			۱/۹۶۲	۵۶	۱۰۹/۸۶۷	خطا	
				۶۰	۲۷۹۲/۰۰۰	کل	
۰/۲۷۹	۰/۰۰۰	۷/۲۱۵	۲۵/۷۳۳	۳	۷۷/۲۰۰	گروه	نشانه حروف
			۳/۵۶۷	۵۶	۷۳۳/۱۹۹	خطا	
				۶۰	۳۶۸۲/۰۰۰	کل	
۰/۲۶۸	۰/۰۰۱	۶/۸۵۱	۳۰/۸۶۱	۳	۹۲/۵۸۲	گروه	نشانه واژه‌ها
			۴/۵۰۵	۵۶	۲۵۲/۲۶۷	خطا	
				۶۰	۳۷۶۵/۰۰۰	کل	

مؤلفه‌های مهارت‌های خواندن (خواندن واژه‌ها ($F=۰/۳۶۱$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۱۰/۵۲۴)$ ، خواندن واژه‌های بدون معنی ($F=۰/۳۸۱$ ، $P=۰,۰۰$ ، $F=(۱۱/۵۰۶)$ ، درک واژه‌ها ($F=۰/۴۴۰$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۱۴/۶۶۱)$ ، زننجیره واژه‌ها ($F=۰/۲۰۵$ ، $P=۰,۰۰۵$ ، $F=(۴/۸۲۲)$ ، درک متن ($F=۰/۲۰۰$ ، $P=۰,۰۰۶$ ، $F=(۴/۶۷۵)$ ، قافیه ($F=۰/۴۳۴$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۱۴/۳۲۰)$ ، نامیدن تصاویر ($F=۱۶/۹۲۲$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۰/۴۷۵)$ ، حذف آواها ($F=۰/۶۷۱$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۳۸/۱۴۹)$ ، نشانه حروف ($F=۰/۲۷۹$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۷/۲۱۵)$ ، نشانه واژه‌ها ($F=۰/۲۶۸$ ، $P=۰,۰۰۰$ ، $F=(۶/۸۵۱)$ ، در بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد (جدول شماره ۳).

جدول ۴. تحلیل کوواریانس مهارت‌های نوشتاری در گروه‌های آزمایش و کنترل در بین دانش آموزان

متغیر	منبع واریانس	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F مقدار	سطح معناداری	مجذورات
مهارت‌های نوشتاری	گروه	۸۲۸۲/۸۵۰	۳	۲۷۶۰/۹۵۰	۲۱/۱۸۸	۰/۰۰۰	۰/۵۳۲
	خطا	۲۷۹۷/۳۳۳	۵۶	۱۳۰/۳۱۰			
	کل	۳۳۷۲۲۱/۰۰۰	۶۰				
املا	گروه	۱۲۴۲/۵۳۳	۳	۴۱۴/۱۷۸	۱۵/۴۷۲	۰/۰۰۰	۰/۴۵۳
	خطا	۱۴۹۹/۰۶۷	۵۶	۲۶/۷۶۹			
	کل	۱۴۹۹/۰۶۷	۶۰				
بیان نوشتاری	گروه	۳۲۱۸/۴۵۰	۳	۱۰۷۲/۸۱۷	۱۴/۶۵۳	۰/۰۰۰	۰/۴۴۰
	خطا	۴۱۰۰/۱۳۳	۵۶	۷۳/۲۱۷			
	کل	۷۱۲۸۸/۰۰۰	۶۰				

مؤلفه‌های مهارت‌های نوشتاری (املا) ($\text{Eta} = 0/453$)، $P = 0,000$ ، $(F = 15/472)$ ، بیان نوشتاری ($\text{Eta} = 0/440$)، $P = 0,000$ ، بین گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد (جدول شماره ۴).

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که بین مهارت‌های خواندن و نوشتاری و هریک از زیر مقیاس‌های آن بین افراد آموزش دیده با افراد گروه کنترل تفاوت معناداری وجود دارد. بنابراین وجود تفاوت معنادار در زیر مقیاس‌های مهارت‌های خواندن (خواندن واژه‌ها، خواندن واژه‌های بدون معنی، درک واژه‌ها، زنجیره واژه‌ها، درک متن، قافیه، نامیدن تصاویر، حذف آواها، نشانه حروف و نشانه واژه‌ها) و بین مهارت‌های نوشتاری (املا و نوشتاری) بین افراد گروه آزمایش و کنترل نیز تأیید می‌شود. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش مایر و داپرا (۲۰۱۲)، دویتی (۲۰۱۰)، بلوک (۲۰۱۴)، اسپرودر و ادسوپ (۲۰۱۵)، راثو، گان و ون (۲۰۰۸)، اکرمی و همکاران (۱۳۹۷)، علیخانی و همکاران (۱۳۹۴)، حق‌شناس و یوسف پور (۱۳۹۳) و خزائی و همکاران (۱۳۹۰) که استفاده از فناوری بر یادگیری تأثیر مثبتی دارد هم سو می‌باشد.

یادگیری سیار از جمله روش‌های نوین یادگیری فرد محور است که با علائق رضایت مندی فراگیران ربط پیدا می‌کند. از این رو استفاده کردن از فناوری‌های سیار در تقویت مهارت‌های خواندن و نوشتاری می‌تواند بسیاری از ضعف‌های نظام آموزشی را جبران کرد. در خواندن بسیاری از مفاهیم و کلمات نیاز به تلفظ و هجا گذاری لزوم تکرارپذیری برای

فراگیران است از سوی خواندن متن به وسیله فناوری سیار می‌تواند به فراگیر کمک‌های زیادی شود که در هر زمان و مکان بخواهد متن را گوش کند و یا از روی آن بخواند. از سوی دیگر املا و نوشتار متن یکی از کاربردهای یادگیری سیار است که به تقویت املا و شیوه نگارشی آنها از طریق نوشتن متن به وسیله کیبرد لب تاب، گوشی و کامپیوتر باشد. از این رو از این رو فناوری یادگیری سیار در زمینه اطلاعات و ارتباطات روزمره در میان دانش آموزان در حال گسترش است و متداول می‌شود. که این امر نشان می‌دهد که ورود آموزش سیار در سیستم آموزشی سنتی یک امر غیر محال است و استفاده کردن از آن در آموزش به روش سنتی به یک ضرورت تبدیل کرده است. که می‌تواند بر خلاقیت آموزشی، در خواندن و نوشتن مفید به کار آید. زیرا که یکی از اهداف آموزش و پرورش رشد و خلاقیت در بین دانش آموزان است که بتوانند محتوای آموزشی را به خوبی کسب کنند. یادگیری سایر به نقش والدین در کنار دانش آموزان اهمیت می‌دهد و نسبت به روش‌های سنتی که سخنوری و تک‌محوری معلم پایان می‌دهد و بیش از همه بر توانایی خانواده و دانش آموز تأکید دارد. هم‌چنین در این راستا می‌توان بسیاری از دانش آموزان را در مدارس از نوت بوک های آموزشی استفاده کنند و از محتوای گوناگون و دست بندی شده نظام آموزشی در کتب وجود دارد استفاده شود.

منابع

- اکرامی، محمود؛ شالباف، عذرا و عزتی ابرغانی، منظر (۱۳۹۷). پیاده‌سازی سیستم‌های آموزشی هوشمند در بستر یادگیری سیار، فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی، ۵ (۱۷). ۶۵-۵۵.
- برزگر، راضیه؛ دهقان زاده، حسین و مقدم زاده، اصغر (۱۳۹۱) از یادگیری الکترونیکی تا یادگیری سیار: مبانی نظری. مجله دانشگاه الکترونیکی (رسانه)، ۳ (۲): ۳۵-۴۱.
- پاپ زن، عبدالحمید و سلیمانی، عادل (۱۳۸۹). مقایسه ی تاثیر دو روش آموزش از طریق تلفن همراه و سخنرانی بر میزان یادگیری هنرجویان، فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی. ۱۱ (۱). ۶۵-۵۵.
- حسینی، مریم؛ مرادی، علیرضا؛ کریمی نوری، رضا؛ حسینی، جعفر و پرهون، هادی (۱۳۹۵). بررسی اعتبار و روایی عاملی آزمون خواندن و نارساخوانی (نما)، تازه‌های علوم شناختی ۱۸ (۱). ۳۴-۲۲.
- حق‌شناس، مریم و یوسف پور جدی، خدیجه (۱۳۹۳). به‌کارگیری دستگاه‌های سیار برای ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی، فصلنامه تحلیلی کتاب مهر. ۶ (۱۴). ۱۸-۷.

خزایی، سعید؛ وحید، دستجردی؛ حسین، طالبی نژاد، محمدرضا (۱۳۹۰). نقش فناوری ارتباطات سیار در آموزش و یادگیری واژگان زبان انگلیسی، فصلنامه فناوری آموزش (فناوری و آموزش). ۶ (۲). ۱۳۵-۱۴۲.

راغب، حجت‌الله (۱۳۸۴). ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون پیشرفت تحصیلی نوشتن پایه اول ابتدایی. فصلنامه پژوهش کودکان استثنایی (پژوهش در حیطه کودکان استثنایی). ۵ (۲). ۱۸۳-۲۰۲.

سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۱). روانشناسی پرورشی نوین، ویرایش هفتم، نشر دوران.

شعاری نژاد، علی‌اکبر (۱۳۸۵). روانشناسی یادگیری و کاربرد آن در آموزش. تهران: انتشارات توس

علیخانی، فرشته؛ علیخانی، پرستو؛ اسلام‌پناه، مریم (۱۳۹۴). آموزش به شیوه یادگیری سیار و تأثیر آن بر یادگیری، یادداری و انگیزه پیشرفت، فصلنامه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۵ (۴). ۱۹-۳۳.

کاپلان، سادوک (۱۹۹۴). خلاصه روان‌پزشکی، ترجمه نصرت‌الله پورافکاری (۱۳۸۵). انتشارات شهر آب.

کریمی نوری، رضا (۱۳۸۵). روانشناسی رشد، تهران انتشارات سمت

کریمی نوری، رضا؛ مرادی، علیرضا؛ اکبری زرد خانه، سعید؛ زاهدیان، حامد (۱۳۸۸). آزمون خواندن نارساخوانی (نما) چاپ ۱، تهران: جهاد دانشگاهی واحد تربیت معلم.

گانیه، روبرت. ام (۱۳۸۵). شرایط یادگیری و نظریه‌های آموزشی ترجمه جعفر زند. تهران: انتشارات رشد.

منصوری، صفا؛ کاغذی بهزاد، خرمالی، نعمت (۱۳۸۹) بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه پیام نور گنبد به یادگیری سیار. اولین کنفرانس خدمات ارزش افزوده تلفن همراه در ایران.

هالاهاان. دانیل. پی؛ کافمن، جیمز. ام (۱۹۹۴). کودکان استثنایی؛ زمینه تعلیم و تربیت ویژه. ترجمه ماهر، فرهاد (۱۳۸۵). انتشارات رشد.

یعقوبی، ابوالقاسم (۱۳۸۳). تأثیر آموزش راهبردهای فراشناختی بر بهبود عملکرد خواندن دانش آموزان نارساخوان پسر پایه چهارم و پنج ابتدایی شهر همدان، پایان‌نامه دکتری روانشناسی تربیتی. دانشگاه علامه طباطبایی.

- Brown, T. H. (2003). The role of m-learning in the future of e-learning in Africa. In 21st ICDE World Conference. Retrieved from [http://www.tml.tkk. fi/Opinnot](http://www.tml.tkk.fi/Opinnot). 110.
- Bullock A Does. (2014)technology help doctors to access, use and share knowledge? Medical education. 48(1): 28-33.2014.
- Carnine, D. W., Silbert, J., Kame'enui, E. J., & Tarver, S. G. (2010). Direct instruction reading (5th ed). Boston, MA: Merrill.
- Dewitte C M. (2010)Integrating cell phones into the secondary Montessori classroom Doctoral dissertation, Walden University. Retrieved from <http://udini.proquest.com/view/integrating-cell-phones-intothe- goid:305229558/>. 2010

The Effectiveness of Mobile Learning on Reading and Writing Skills in Farsi Elementary First Grade

Sima Kheirollahpour

MA Graduated, Department of Educational technology, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran (Author in charge)

s.kheirollahpour@yahoo.com

Fatemeh Jafarkhani

Assistant Professor, Department of Educational technology, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran

fatemehjafarkhani@gmail.com

Abstract

The purpose of the present study was to investigate the effectiveness of mobile learning on reading and writing skills of first grade elementary Persian. The research method was quasi-experimental with pre-test and post-test with control group. The statistical population of this study consisted of first grade students of Qeshm nonprofit primary school and sampling was done by simple systematic random sampling of 30 people. The intervention program of mobile learning effectiveness intervention was conducted in 10 sessions (one session) for the experimental group. Karami Noori and Moradi Reading Skills Questionnaire (2005) and Ragheb Writing Skills Questionnaire (2005) were used for data collection. Descriptive statistics, mean and standard deviation, and inferential statistics of Levon test, Kolmogorov-Smirnov and covariance analysis were used for data analysis. Results showed that there was a significant difference between reading and writing skills of first grade students before and after the intervention ($p < 0.001$). The reading and writing skills among the people trained with the mobile learning method are higher than the traditional ones. Therefore, it is important to use mobile learning for reading and writing skills in Persian language in schools.

Keywords: Farsi Language, Reading Skills, Writing Skills, Mobile Learning.